

KINGA RYBAK, IZABELA MYSZKA-STAPÓR*

ZMIANY W FUNKCJI I WZORNICTWIE W PRZESTRZENIACH PUBLICZNYCH NA PODSTAWIE OSTATNICH REALIZACJI

CHANGES IN FUNCTION AND DESIGN IN PUBLIC SPACES BASED ON RECENT COMPLETIONS

Streszczenie

W artykule opisano przykłady komponowania przestrzeni publicznych w świetle potrzeb użytkownika. Opracowanie dotyczy przykładów współczesnych realizacji i odnosi się zarówno do elementów architektonicznych, jak i przyrodniczych w krajobrazie miasta.

Słowa kluczowe: krajobraz miasta, przestrzenie publiczne, funkcja, wzornictwo

Abstract

This paper describes examples of composing public space in the light of user needs. The development relates to contemporary examples of implementation and rewers the architectural and natural elements in the landscape of the city.

Keywords: landscape of the city, public spaces, function, design

* Dr inż. arch. Kinga Rybak, mgr inż. Izabela Myszka-Stapór, Katedra Sztuki Krajobrazu, Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego.

1. Wstęp

Przestrzenie publiczne są jednymi z najistotniejszych i najciekawszych zjawisk w krajobrazie miast. Ich funkcjonowanie opiera się na bardzo wielu aspektach społecznych potrzeb i na ich urzeczywistnieniu poprzez konkretne zachowania i działania. Dla użytkownika często ważniejsza jest aktywność pomiędzy budynkami niż funkcjonowanie w samych budynkach [3]¹. Jeżeli przestrzenie publiczne są źle zaprojektowane, takie funkcjonowanie nie występuje lub przybiera formy wynikające z „planowania pustynnego” [2]², tworząc często martwe i nieatrakcyjne miejsca. Aby te przestrzenie funkcjonowały prawidłowo, niezbędna jest zasada przemyślanego planowania izolacji i kontaktu pomiędzy przyszłymi użytkownikami w danym miejscu [3]. Jakość i harmonia pomiędzy użytymi, skomponowanymi pierzejami i wyposażeniem przestrzeni między nimi jest zależnością określającą funkcjonowanie i atrakcyjność miejsc [4]³. To, na ile projektantom uda się stworzyć możliwości gromadzenia się odpoczynku i podziwiania przestrzeni często również decyduje o jej jakości [1]⁴. Tak jak to sformułował Gehl, budowanie podpór, krawędzi czy miejsc do siedzenia poprzez właściwie dobrane elementy jest tutaj niezwykle istotne, tak samo jak harmonia i proporcje pomiędzy nimi. Tworzenie krajobrazów miejskich często opiera się na umiejętnej grze detalami w przestrzeniach publicznych. Współczesne wzornictwo oraz ostatnie realizacje pokazują jak wiele możliwości kryją w sobie takie miejskie meble. W zasadzie jedynie wyobraźnia projektanta może ograniczyć ich funkcje i formę. Jeżeli są właściwie zestawione z całością konkretnego projektu miejsca, efekty są bardzo zaskakujące i interesujące.

2. Pierzeje

Sposób traktowania ścian w przestrzeniach publicznych zmienił się wraz z nastaniem mody na ogrody wertykalne. Realizacje takich twórców, jak Patric Blanc spowodowały, że pierzeja nabrała nowego wymiaru. Przyrodniczy budulec stał się konkurencją dla czystej, do tej pory architektonicznej ściany. Zmiana formy modyfikuje funkcję, a właściwie dodaje nowe wartości. Ściana staje się nośnikiem ogrodu, którego wertykalizm jest innowacją w stosunku do rozwiązań horyzontalnych. Działanie takie pozwala projektantom wprowadzić elementy przyrodnicze w przestrzenie małe, w których brak miejsca dla tradycyjnej formy ogrodu. Realizacje wykorzystujące wertykalne rozwiązania w przestrzeniach publicznych, poprzez nadanie nowej formy pierzejom budynków, czynią je bardziej atrakcyjnymi, działają zaskakująco i zachęcająco. Place z wprowadzoną w pierzeje ścianą zieleni dają poczucie obcowania z naturą. Szczególnie istotne będą rozwiązania wertykalne w przestrzeniach, w których brak możliwości nasadzenia zieleni wysokiej. Masa zieleni porastającej duże połacie ścian stanowić może substytut drzew. Ciekawe rozwiązania z wykorzystaniem ogrodów wertykalnych w przestrzeniach publicznych proponuje w swych ostatnich realizacjach Patric Blanc (Avlabari Station, Tbilisy, 2010; Drew school, San Francisco, 2011; Paris, 2004). Wertykalne rozwiązania proponowane w pierzejach budynków dają możliwość, co podkreśla autor, komponowania roślin z różnych gatunków i odmian, przez co ogród nie jest monotony.

3. Podłogi

W przypadku podłóg również ciekawe stało się wykorzystywanie przyrody jako posadzki oraz jako określonych elementów do tej pory zarezerwowanych dla małej architektury. Interesujące staje się tu wykorzystanie wody w różnych formach. Zależność między formą a funkcją jest tu bardzo wyraźna. Wprowadzenie w podłogę elementów roślinnych ożywia przestrzeń. Przykładem takiego działania w obrębie podłogi wnętrza urbanistycznego staje się plac Piccadilly Gardens w Manchester (autor: EDAW, 2002). Obserwujemy tu wyłonienie enklawy, której główną funkcją wydaje się być wypoczynek. Funkcję wyraźnie determinuje forma podłogi – woda i murawa. Ten sam zestaw elementów posłużył do stworzenia przestrzeni o podobnej funkcji. Woda i zieleń murawy oraz uformowanie powierzchni podłogi w regularne i organiczne kształty, tworzą swego rodzaju piknikowy nastrój, Landform Ueda Project Edynburg, Szkocja (autorzy: Charles Jenks, Terry Farrell&Partners, 2002).

Interesującą sprawą jest również zmiana funkcji części posadzek. Przykładem może być tutaj Mini Rooftop w Nowym Jorku (autorzy: Hollwichkushner, LLC – HWKN, 2008), gdzie posadzki stały się czymś pomiędzy strefą do chodzenia a meblem miejskim.

Charakterystyczna forma bąbla z siedziskami wychodzącymi z elementów roślinnych pokazuje jak dalece mogą zacierać się granice pomiędzy miejscem do siedzenia, podporą a przestrzenią, w której poruszamy się. Równie ciekawy przykład innego traktowania posadzki mamy w Till Durieux Park w Berlinie (autorzy: DS Landscape Architects, 2003), gdzie stanowi ona całe założenie kompozycyjne, w bardzo minimalistyczny sposób narzucając charakter i odrębność przestrzeni publicznej placu specyfiką wykorzystanego materiału. Wielki trawnik, geometrycznie uformowany, optycznie zamyka wnętrze i powoduje, że posadzka stanowi zarówno element krystalizujący kompozycję, jak i wieloznaczną funkcjonalnie przestrzeń. Równie ciekawym przykładem jest Fuzi Pedestrian Zone w SanCandido we Włoszech (autorzy: AllesWirdGut (AWG), 2002), gdzie posadzkę tak podzielono poprzez zmiany materiałów i wysokości, że w naturalny sposób wydzielono miejsca do siedzenia i zatrzymania się. Podobnie jak na poprzednim przykładzie, postawiono na pełną otwartość, minimalizując liczbę przegród wewnętrznych. Jeżeli są, to jedynie jako podpory będące jednocześnie skomplikowanymi ławkami i tablicami informacyjnymi, przez które widać resztę przestrzeni. W tej realizacji ciekawie jest potraktowane światło w postaci wielkich kul bezpośrednio wyrastających z podłoża. W zasadzie stanowi ono część posadzki będącej jednocześnie rodzajem mebla miejskiego. Innym ciekawym przykładem jest instalacja w Londynie (autorzy: AOC, 2006), gdzie meble miejskie wyrastają z posadzki w postaci siedzisk i stołów. Geometryczna kompozycja z jednolitych kubicznych form pokryta trawą pokazuje, że czasami jedynie proporcje elementu zmieniają jego funkcje. Podobnie jest w przypadku StadtLounge z St. Gallen w Szwajcarii (autorzy: Carlos Martinez, Pipilotti Rist z 2005), który jest chyba najbardziej znanym przykładem kompozycji w przestrzeni publicznej, gdzie praktycznie wszystkie komponujące ją elementy przestrzenne wychodzą z posadzki. Jednolita materiałowo czerwona powierzchnia tworzy miękkie formy siedzisk i podpór, nadal będąc elementem podłoża. Inną kategorią jest wykorzystanie posadzki jako tablicy informacyjnej w sposób zarezerwowany dotąd dla kierunkowskazów i słupów ogłoszeniowych. Przykładem jest tutaj jest droga des Wrkzeugs w Remscheid (autorzy: Kalholfer Korschildgen, 2007), gdzie wszystkie informacje kierunkowe i ogłoszeniowe są całością kompozycji posadzki.

4. Detale – meble miejskie

W kompozycjach przestrzeni publicznych zrealizowanych w ostatnich czasach ciekawym elementem jest zmiana formy i funkcji mebli miejskich. Wyraźnie zauważalne jest dążenie z jednej strony do zgromadzenia jak największej ilości alternatyw funkcjonalnych dla jednej formy, z drugiej strony kształty określonych mebli stają się coraz mniej oczywiste ze względu na swoją funkcję. Istnieje także wiele rozwiązań pośrednich pomiędzy meblem i posadzką, o których była mowa w poprzednim rozdziale. Przykładem takiej maksymalnej kompaktowości jest opisywany już Fuzi Pedestrian Zone w SanCandido, gdzie jeden element jest siedziskiem, elementem krystalizującym przestrzeń oraz banerem informacyjnym. Podobnie jest w przypadku Migration w Oslo (autor: Sami Rintala, 2004) – element do siedzenia jest jednocześnie huśtawką, stołem, zadaszeniem i miejscem spotkań. Motyw huśtawki jako miejsca do siedzenia i do jednoczesnej integracji społecznej został wykorzystany również w opisywanym wyżej Durieux Park w Berlinie. Same miejsca do siedzenia stały się bardziej formalnie podporządkowane przestrzeni, stanowiąc ich integralną część, często będąc jednymi z najistotniejszych formalnie i funkcjonalnie elementów przestrzeni, jak w przypadku stacji autobusowej w Aachen (autorzy: Hentrup Heyers Fuhrmann, 2006). W tej realizacji uderza podporządkowanie kompozycji elementom wyposażenia. Minimalistyczny projekt posadzki uzupełnia drobniawo i formalnie zestawione w bardzo przemyślanych proporcjach meble miejskie. Układ lampy, przystanku autobusowego, siedzisk i pozostałego oświetlenia buduje praktycznie całą kompozycję i charakter miejsca. Innym przykładem jest wstawianie w przestrzeni publicznej nowych mebli miejskich, których użyteczność często jest czysto formalna. Przykładem jest tutaj plac teatralny w Rotterdamie (autorzy: West 8, 2003), gdzie wprowadzono surrealistyczny mebel do mechanicznego baletu. Innym przykładem jest zastosowanie elementów statków jako podpór w przestrzeni nadbrzeżnej, jak to ma miejsce w Union, Point Park, w Oakland (autorzy: Grupo de Diseno Urbano, 2005). Stanowią one elementy krystalizujące kompozycje, bez określonych funkcji użytkowych. Mogą być

elementami warstwy znaczeniowej. Mechaniczny balet na placu przed teatrem jest nośnikiem informacji o tym miejscu, podobnie jak symbole statków na nabrzeżu. Mebel miejski staje się czytelnym, choć nie dosłownym znakiem miejsca. Nie jest „tablicą informacyjną”, a formą o różnej funkcji.

5. Podsumowanie

Przestrzenie publiczne w obecnych czasach przechodzą widoczną metamorfozę, zarówno funkcjonalną, jak i formalną. Język dotychczasowych znaczeń zmienia się. To co dawniej kojarzyło nam się jednoznacznie z posadzką, ławką czy lampą nie jest już teraz takie oczywiste. Zarówno całość kompozycji w krajobrazie miasta, jak i budowa poszczególnych elementów przestrzeni publicznych zmieniły się. Ślusznie zauważa Gehl, że miejsce i sytuacja w przestrzeni publicznej dają szerokie spektrum zachowań, od zatrzymania do zabawy. Aleksander zaś mówiąc o atrakcyjności przestrzeni, wskazuje na wielofunkcyjność mebli miejskich. Projektanci szukają nowych rozwiązań określających charakter miejsca na miarę zmieniającego się społeczeństwa. Podejmowane są ciągle nowe próby zaskoczenia użytkownika nową formą lub funkcją elementów przestrzeni miejskiej, jak również całą kompozycją przestrzeni publicznych. Innowacyjne rozwiązania przyciągają uczestników życia miejskiego, wzbudzają zainteresowanie, nadają nowego znaczenia. Przez wprowadzanie nowych form wzornictwa i zmianę funkcji w przestrzeniach publicznych ich realizacje stają się intrygujące, czym zaspokajają potrzeby człowieka w przestrzeni.

6. Wnioski

1. W przestrzeniach publicznych kreowanie zachowań możliwe jest dzięki zmianom funkcji i wzornictwa.
2. Wprowadzanie nowej funkcji przez zmianę formy daje innowacyjne, ciekawe rozwiązania.
3. Łączenie różnych funkcji w jedną formę jest ważnym elementem nowych realizacji w przestrzeniach publicznych.
4. Elementy przyrodnicze wprowadzane do przestrzeni publicznych stały się budulcem przestrzeni publicznych w każdym, nawet nietypowym dotąd aspekcie, nadając im charakter bardziej rekreacyjny.
5. Elementy kształtujące przestrzenie publiczne mogą mieć dowolne formy i wymieniać się funkcjami.
6. Informacja miejska w przestrzeniach publicznych może być przekazywana na każdej ich części z użyciem wszystkich dostępnych technologii.

1. Introduction

Public spaces are among the most important and most interesting phenomena in the landscape of cities. Their operation is based on very many aspects of social needs and their implementation through specific behaviors and actions. For the user it is often more important is activiti between the buildings than functioning in those buildings [3]¹. If public spaces are poorly designed such functioning does not exist or takes the form resulting from the „desert planning” [2]², often creating a lifeless and unattractive place. In order to these spaces function properly it is necessary rule thought out planning of isolation and contact between the future users in a given place [3]. The quality and the harmony among used frontages and equipping space between them is dependence determining the functioning and attractiveness the place [4]³. This, as far as the designers manage to create opportunities for the accumulation, resting and enjoy the space often determines its quality [1]⁴. Such as formulated it by Gehl build support, edge, or seats with properly matched components is extremely important here, as well as harmony and balance between them. Creating urban landscapes often relies on skilful details game in public spaces. The contemporary design and latest projects show how many opportunities is hidden in urban furnitures. In fact, only the designer’s imagination can limit their function and form. If they are properly arranged with whole project of specific space, the effects are very surprising and interesting.

2. Frontages

The treatment of the walls in public spaces has changed with the advent of fashion for vertical gardens. Realizations such as artists as Patrick Blanc, result that frontages has taken a new dimension. Natural building blocks has become a competition for clean so far, architectural wall. Changing of the form modifies the function, and actually adds to it a new value. The wall becomes the carrier of the garden, whose wertykalizm is innovation in relation to horizontal solutions. These operations allow designers to introduce elements of nature to small spaces where a lack of space for the traditional form of the garden. Realizations using vertical solutions in public spaces, by giving a new form of frontages buildings make them more attractive and works surprisingly and appealing. Places with introduced to the frontages, the walls of greenery create the feeling of communing with nature. Particularly important will be vertical solutions in areas in which the lack of planting high greenery. Mass of large areas of greenery growing on the walls can be a substitute for trees. Interesting solution using vertical gardens in public spaces is proposed in its last realizations Patric Blanc (Avlabari Station, Tbilisy, 2010; Drew school, San Francisco, 2011; Paris, 2004). Vertical solutions proposed in the frontages of buildings make it possible, emphasizing the author, compose plants of different species and varieties, by what garden is not a monotonous.

3. Floors

In the case of floors also became an interesting, use of nature elements, as a floor, and of certain elements hitherto reserved for small architecture. Interesting here is the use of water in various forms. The relationship between form and function is very clear. Introduction to the floor the elements of plant animates space. An example of such action in floor of the urban interior is the Piccadilly Gardens in Manchester (author: EDAW, 2002). Here we observe the emergence of enclaves, whose main function seems to be a recreation. The function clearly determines the form of the floor – water and grass. The same set of elements used to create an area with a similar function. Water and turf and the surface in the regular and organic shapes, giving a kind of picnic mood, Landform Ueda Project Edynburg, Szkocja (authors: Charles Jenks, Terry Farrell&Partners, 2002).

The interesting thing is the change in the function of the part of floor. An example would be here Mini Rooftop In New York (authors: Hollwichkushner, LLC – HWKN, 2008), where the floor has become something between a zone for walking and urban furniture.

The characteristic form of the bubble with the seats emerges from plant, shows how extremely can blur the boundaries between the seats, the support and space where we move. An equally interesting example of a different treatment of the floor we have in Till Durieux Park in Berlin, (authors: DS Landscape Architects, 2003) there is it whole assumption compositional. In a very minimalist way, imposing character and distinctiveness of public space, the specificity of the used material. The great lawn, geometrically shaped, optically closes the interior and makes the interior floor is both an elements crystallizing compositions as well as ambiguous functionally space. An equally interesting example is the Pedestrian Zone Fuzi SanCandido, Italy (authors: AllesWirdGut (AWG), 2002) where the floor so divided by the change of materials and the height, that is naturally separated seats and stop. Like the previous example, opted for full openness, minimizing the amount of internal partitions. If they occur, that are only as a support, also benches and information boards through which you can see the rest of the space. In this embodiment the light is treated interesting, as a large ball rising directly from the ground. In fact it is part of the floor which is a kind of urban furniture. Another interesting example is the installation in London (authors: AOC, 2006) where the urban furniture grow from the floor in the form of seats and tables. The geometric composition, of the single cubic forms, covered with grass shows that sometimes only proportions of element are changing its functions. Likewise for StadtLounge of St. Gallen in Switzerland (authors: Carlos Martinez, Pipilotti Rist from 2005), which is perhaps the most famous example of the composition in public space, where virtually all spatial elements emerge from the floor. Uniform material and red surface creates a soft form of seats and supports, still being a part of the floor. Another category is to use the floor as an information board in a manner previously reserved for the directions and columns noticeboards. Example is the way des Wrkzeugs in Remscheid (authors: Kalholfer Korschildgen, 2007) where all the directional informations and the disclosure is a whole composition of floor.

4. Details – Urban Furniture

In the compositions of the public spaces made in recent times interesting element is the change of form and function of urban furniture. Clearly visible is to seek the one hand, gathering as many alternative function for one form. On the other hand, the shapes of certain furniture are becoming less obvious due to its functions. Nie mówiąc już o wielu pośrednich rozwiązań między fotelami i podłogą, o którym mowa w poprzednim rozdziale. An example of such a maximum compactness is already described Fuzi SanCandido Pedestrian Zone, where one element is seat, part crystallizing space and the information banner. Likewise for Migration in Oslo (author: Sami Rintala, 2004) where the element for seat is also a swing, table, shelter and place for meeting. The swings as seats and as the social integration was also used in the described above Durieux Park in Berlin. Same seats have become more formally subordinated to the space constituting their integral part, often being one of the most important formal and functional elements of the space, as in the case of a bus station in Aachen (authors: Hentrup Heyers Fuhrmann, 2006). In this embodiment strikes the subordination all the elements equipment to the composition. Minimalist design of the floor complements the formal and meticulously arranged in a very thoughtful proportions urban furniture. Lamp system, the bus stop, seats and other lighting, creates virtually whole of the compositions and the nature of the place. Another example is the insertion in public spaces a new urban furniture, whose usefulness is often purely formal. An example is the Theatre Square in Rotterdam (authors: West 8, 2003) where introduced a surrealistic piece of furniture to a mechanical ballet. Another example is the use of the ship elements as props in the coastal area, as it is in Union, Point Park, in Oakland (authors: Grupo de Diseno Urbano, 2005). They are components crystallizing compositions, without specific utility functions. They can be part of the semantic layer. Mechanical ballet in the square in front of the theater is the carrier of information about this place, the same as symbols of ships on the waterfront. Urban furniture is becoming readable, though not literally a sign of the place. It is not an „information board” but it is form of different functions.

5. Conclusions

The public spaces at the present time undergoing a visible metamorphosis, both functional and formal. Language of meanings varies. This is what we used to associate clearly with the floor, bench or a lamp is not so obvious now. Both the whole composition in the landscape of the city and the construction of individual elements of public space has varied. Gehl rightly notes that the place and the situation in the public space offer a wide range of behaviors, from stopping to have fun. Alexander talking about the attractiveness of space indicates a multifunctionality urban furniture. Designers are looking for new solutions, defining the nature of space as adapted to the changing society. Efforts are still a new attempts to surprise users a new form or function of the elements of urban space as well as the the whole composition of public spaces. Innovative solutions attract participants in urban life, are of interest, give new meaning. By introducing new forms and the change of function in the public spaces, the realizations become intriguing, what satisfy the needs of man in space.

6. Applications

1. In public spaces, creating a behavior is possible due to changes in function and design.
2. Entering a new function by changing the form gives you an innovative and interesting solutions.
3. Combining different functions in one form is an important element in the implementation of new public spaces.
4. Natural elements introduced into public spaces have become the building blocks of public space in even the unusual aspect so far, giving them a more recreational nature.
5. Factors affecting public spaces can have any, forms and exchanges the functions.
6. City information in public spaces can be passed in each of their parts using of all available technologies.

Literatura/References

- [1] Aleksander Ch. *Język wzorców*, Wydawnictwo GWP, 2008.
- [2] Cullen G., *Townspace*, Van Nostrand Reinhold Co., 1961.
- [3] Gehl J., *Życie między budynkami, Użytkowanie przestrzeni publicznych*, Wydawnictwo RAM, przekł. Marta A. Urbańska, Kraków 2009.
- [4] Hall E., *Ukryty wymiar*, Wydawnictwo Muza, 2004.
- [5] Krier L., *Architektura: Wybór czy przeznaczenie*, Arkady, 2001.
- [6] Lynch K., *The image of the city*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts and London 1998.
- [7] Jodidio P., *Green Architecture now!*, Taschen GMBH, Cologne 2009.
- [8] Norberg-Schulz Ch., *Bycie, przestrzeń, architektura* (tłum. B. Gadomska), seria Biblioteka architekta, Wyd. Murator, Warszawa 2000.
- [9] Tuan Y.F., *Przestrzeń i miejsce* (tłum. A. Morawińska), PIW, Warszawa 1987.
- [10] Wallis A., *Miasto i przestrzeń*, PWN, Warszawa 1977.
- [11] Wejchert K., *Elementy kompozycji urbanistycznej*, Arkady, Warszawa 1974.

II. 1. Forma podłogi determinuje funkcję przestrzeni

III. 1. The form of floor determines function of the space